

«دوره زبان‌شناسی عمومی»

مؤلف: فردیناند دو سوسور

مترجم: کوروش صفوی

ناشر: هرمس

سال نشر: ۱۳۷۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۴۳

دوره زبان‌شناسی عمومی اثر فردیناند دو سوسور (ترجمه دکتر کوروش صفوی) یکی از کتاب‌های مرجع در رشته زبان‌شناسی است که برای تدریس در دروس مقدمات زبان‌شناسی، تاریخ زبان‌شناسی، نقد ساختارگرا، و مکاتب زبان‌شناسی استفاده می‌شود.

نقاط قوت:

شکلی:

نثر خوب و ترجمه مناسب؛ رعایت قواعد ویرایش و نگارش در سطح بسیار خوب؛ تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس مربوط؛ نگارش ساده، روان و گویایی متن؛ مناسب بودن ساختار متن، اندازه حروف، حاشیه مناسب و منطبق با محتوای اثر؛ کاربرد اثر در مقاطع مختلف دانشگاهی؛ جامعیت صوری خوب اثر.

محتوایی:

ترجمه روان، ساده، سلیس و مناسب اصطلاحات تخصصی و توجه به اصول ترجمه؛ وفاداری مترجم در انتقال دقیق نمودارها و تصاویر متن؛ مفید بودن اثر به‌عنوان کتاب مرجع؛ غنی بودن کتاب از نظر محتوای علمی و مبانی زبان‌شناسی؛ بنیادی بودن مطالب کتاب به‌عنوان زیر بنای زبان‌شناسی نوین؛ معادل‌یابی‌های بسیار مناسب و دقیق اکثر

۴۴ نقدنامه کتب و متون زبان‌شناسی

متن؛ وجود توضیحات و پاورقی‌های مفید، و نظم منطقی و انسجام مطالب؛ انطباق بسیار خوب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.

نقاط ضعف:

نداشتن کتاب‌نامه، جامع نبودن کتاب به‌عنوان کتاب اصلی دروس تعریف شده؛ نبود مقدمه، چکیده یا نتیجه‌گیری مترجم برای آن که اثر قابل فهم‌تر شود.

پیشنهادهای:

۱. خوب است برای شفاف‌ساختن مفاهیم به‌کار رفته در کتاب و تسهیل فراگیری آن یادداشت‌هایی در پایان کتاب اضافه شود.
۲. بهتر است در هر فصل مقدمه‌ای متدولوژیک دربارهٔ مباحث مطرح شده گنجانده شود؛ همچنین، مترجم در پایان هر فصل، چکیده و نتیجه‌گیری اضافه کند. درج کتاب-شناسی و واژه‌نامه یا برابرنامهٔ واژگان در پایان اثر، بر غنای کتاب می‌افزاید.

نقد تفصیلی:

- اثر به اندازه کافی ساده و روشن است و از جملات نسبتاً کوتاه استفاده شده است و معادل‌ها نیز گویا هستند. این اثر یک کتاب کلاسیک است و مباحث اصلی و بنیادی زبان‌شناسی در این اثر گنجانده شده است مثل اصول آواها، بحث نشانه‌ای زبان، بحث همزمانی و درزمانی و ... با توجه به این که متن اصلی نیز زبان ساده‌ای ندارد، حتی‌المقدور روان و رسا ترجمه شده است.
- از نظر ویرایش می‌توان گفت که اثر تقریباً بی‌نقص است. نقطه‌گذاری‌ها، پاراگراف‌بندی‌ها، پاورقی، عناوین، خطوط، فواصل و ... همه بر طبق اصول نگارش انجام گرفته است. در مورد آوانویسی فارسی برخی اسم‌ها جای تأمل وجود دارد. نام "Bally" گرچه با تلفظ صحیح فرانسه و طبق قواعد آوایی این زبان باید «بالی» تلفظ شود اما این زبان‌شناس سوئیسی با نام «بائی» در دنیا شهرت دارد (البته «بالی» نیز غلط نیست). همکار وی نیز "Sechehouye" در فرانسه «سه‌شوئه» خوانده می‌شود.
- معادل‌های مناسب و خوبی برای اصطلاحات به زبان فارسی ارائه شده است. البته بسیاری از این معادل‌ها در زبان فارسی به تثبیت رسیده‌اند. کاربرد اصطلاح «ارزیابی زبان» در برابر "valeur linguistique" قدری ناهم‌نوس است زیرا اصولاً

دورهٔ زبان‌شناسی عمومی ۴۵

ارزیابی به عملی اطلاق می‌شود که برای تعیین ارزش چیزی انجام می‌گیرد و شاید «ارزش زبانی» معادلی متناسب‌تر باشد.

- محتوای کتاب از نظر اطلاعاتی که در بر دارد بسیار غنی است. مطالب کتاب جدید نیستند ولی بنیادی هستند.
- اندازهٔ حروف بسیار مناسب است. صفحات نیز دارای حاشیهٔ مناسب هستند و استاندارد فاصلهٔ خطوط رعایت شده است. طرح روی جلد کاملاً مناسب و منطبق با محتوای اثر است. نشانه‌های زبانی عاریت گرفته شده از زبان‌های مختلف در این طرح گنجانده شده‌اند و حکایت از پیچیدگی نظام‌های زبانی دارند.
- حجم این کتاب برای دو واحد درس زبان‌شناسی عمومی در دورهٔ کارشناسی ارشد زیاد است. و می‌توان برخی فصل‌های منتخب را برای تدریس به کار برد.
- در کتاب مورد بررسی از جدول، تصویر و مثال‌های فراوان استفاده شده است.
- نظم منطقی و انسجام مطالب متناسب است. در حالت کلی ترجمه کامل و خوبی ارائه شده است.
- این کتاب فاقد مقدمهٔ لازم، چکیدهٔ مطالب یا نتیجه‌گیری لازم از سوی مترجم برای بعضی فصل‌ها است. مقدمه و نتیجه‌گیری مترجم می‌توانست اثر را روان‌تر سازد. به عبارت دیگر کتاب می‌توانست حاوی یادداشت‌هایی باشد که در پایان کتاب برای روشن ساختن هر چه بیشتر مفاهیم علمی و تسهیل یادگیری آن‌ها در اختیار دانشجویان زبان‌شناسی قرار گیرد.
- اثر فاقد واژه‌نامه در انتهای کتاب است.
- در ترجمهٔ اثر کلیهٔ استنادات و ارجاعات آن‌چنان که در پانویس‌های متن اصلی آمده است به دقت رعایت شده است.
- محتوای مطالب این کتاب در اوایل قرن بیستم خود عاملی شده برای جهت‌گیری‌های علمی بعدی به عنوان زیربنای زبان‌شناسی ساخت‌گرا.